

Faktatieto kiusaamisen nykytilasta Suomessa

Nuorten Palvelu ry, elokuu 2019

 CITYCON

1. Yleistä

Kiusaaminen määritellään toisen henkilön julmaksi sanalliseksi, fyysiseksi tai epäsuoraksi vahingoittamiseksi. Se voi olla esimerkiksi ryhmästä poissulkemista, selän takana puhumista, syrjimistä, haukkumista, nimittelyä tai tönimistä. Tunnuksenomaista kiusaamisessa on, että se on tahallista ja toistuvaa, ja kiusattu on kiusaajiinsa nähden puolustuskyvytön tai muutoin heikommassa asemassa. Nuoruudessa kiusaaminen on erityisen tuhoisaa, sillä ystävien ja vertaisten merkitys on kehityksen kannalta suuri. Kiusaamista tapahtuu kaikkialla, missä nuoret ovat, eli niin koulussa, harrastuksissa kuin sosiaalisessa mediassakin.

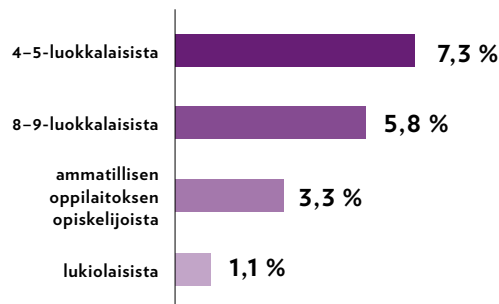
Koulujen aloitus on kiusatulle nuorelle erityisen hankala paikka. Lomalla kiusaajista on voinut päästä fyysisesti kauemmas, mutta koulussa heidät joutuu jälleen kohtaamaan kasvotusten. Toisaalta uusi koulu tai ryhmä on kiusatulle nuorelle mahdollisuus katkaista kiusaaminen.

“Kaikista eniten tukihenkilötoiminnassa näkyy kiusaamisesta aiheutunut yksinäisyys ja eristäytyminen. Joillakin eristäytyminen jatkuu myös kiusaamiskokemuksen loputtua. Kiusattujen on vaikea luottaa ihmisiin ja sen vuoksi ottaa heihin kontaktia. Ahdistuksen tunteet ja pelot myös aktivoituvat helposti uudestaan”, kertoo **Riitta Rönkkö**, Nuorten Palvelun Zempari -vapaaehtoistoiminnan kehittäjä.

Kiusaamista ovat vähintään kerran viikossa kokeneet :

Pojat kohtaavat kiusaamista tyttöjä enemmän

Esimerkiksi 4–5-luokkalaisten 7,3 prosenttia on keskiarvo – pojista 8,1% ja tytöistä 6,4% kertoo joutuneensa kiusatuksi.

Oletko jo kuullut Nojista?

Nuorten Palvelun haastatteleminen nuorten mukaan kauppakeskukset nähdään huokoisena tilana, johon on matala kynnys saapua koulupäivän jälkeen. Illat kuluisivat herkemmin yksin kotona, jos kauppakeskuksessa ei voisi viettää aikaa koulun jälkeen. Kauppakeskukset ovat erityisesti vähävaraisille nuorille tärkeitä ajanviettopaikkoja, sillä rahaa ei ole välttämättä harrastuksiin, joissa kavereita näkisi.

Nuorten Palvelu ry on kouluttanut ”Nojia” vuodesta 2015 saakka jo useisiin Cityconin omistamiin kauppakeskuksiin, joissa Securitas hoitaa järjestyksenvalvontaa. Noja-vartija on erityisesti nuorten kohtaamiseen ja tukemiseen koulutettu aikuinen, jolla on tavallista enemmän keinoja ja osaamista puuttua kiusaamistilanteeseen. Nojat tekevät myös yhteistyötä alueen muiden oleellisten verkostojen kanssa nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi, ja toiminnasta on hyviä kokemuksia monelta paikkakunnalta.

2. Kiusaaminen ja sosiaalinen media

Sosiaalisen median ja älylaitteiden suosion lisääntyminen ja yleistyminen on tuonut kiusaamiseen uusia piirteitä. Ennen kiusaaminen päättyi koulupäivän päättyessä, mutta nyt kiusaamisen väline voi kulkea taskussa aina mukana. Sosiaalisessa mediassa tapahtuva kiusaaminen on ollut myös vuosi vuodelta kasvussa: SoMe ja Nuoret -kyselyn mukaan kasvua viimeisen kolmen vuoden aikana on ollut noin 10 prosenttia (2016: 15 %, 2019: 25 %).

”Sanallinen kiusaaminen ja kiusaaminen somen välityksellä ovat yleisimpiä nuorten kokemuksia. Piilokiusaaminen näkyy myös esimerkiksi jättämisenä WhatsApp-ryhmän ulkopuolelle tai kutsumatta jättämisenä yhteisiin juhliin tai tapahtumiin. Usein näihin kuitenkin liittyy myös suora sanallinen kiusaaminen”, Nuorten Palvelun **Riitta Rönkkö** kertoo.

Koska porukkaan kuuluminen on tärkeää, nuori ei voi vain lähteä pois sosiaalisesta mediasta. Tästä syystä nuoret sietävät nettikiusaamista paljon pidempään kuin kasvotusten kiusaamista. Kiusaamista on myös vaikeampaa selvittää ja lopettaa, kun lähes jokaiselta lapselta ja nuorelta löytyy älypuhelin. Nuoret ovat kertoneet sosiaalisessa mediassa koetun kiusaamisen aiheuttavan ahdistusta, häpeää ja ulkopuolisuuden tunnetta. Häpeän tunne tai netin käyttörajoitukset ovat yleisin syy sille, miksi nuoret eivät kerro häirinnästä tai kiusaamisesta aikuisille. Tilanteet ovat usein jo ahdistavia ja invalidisoivia kiusatun kannalta ennen kuin ne päätyvät aikuisen tietoon.

Nettikiusaamistilanteita voidaan ratkoa kertomalla tilanteesta, puuttumalla siihen ja pyytämällä apua. Nettikiusaaminen saattaa täyttää myös rikoksen merkit.

Noin

25 %

on kokenut ainakin jonkinasteista kiusaamista sosiaalisen median palveluissa*

Yli

60 %

on nähnyt sosiaalisessa mediassa toisten kiusaamista*

3. Kiusaamiseen puuttuminen

Yhteisössä on kiusaamista juuri niin paljon kuin sitä sallitaan. Vastuu on jokaisella, joka näkee, mitä on tekeillä.

Alla vinkit nuorelle, joka kohtaa kiusaamista yleensä tai verkossa, verkkokiusaajalle sekä kiusaamista huomaavalle nuorelle ja aikuiselle. Kiusaamiseen puuttuminen on aina aikuisen vastuulla ja tärkeintä olisikin rohkaista nuoria kertomaan kiusaamisesta aikuisille. Aikuisen tehtävä on kuunnella nuorta, olla vähättelemättä tai epäilemättä, ja puuttua tilanteeseen.

NUORI, JOKA JOUTUU KIUSATUKSI:

Kerro luotettavalle aikuiselle, älä jää asian kanssa yksin. On aikuisten tehtävä kuunnella kokemuksiasi ja auttaa sinua.

Luotettava aikuinen voi olla esimerkiksi vanhempasi, huoltajasi, opettajasi, harrastuksenohjaaja, nuorisotyöntekijä tai kauppakeskuksen Nuorten oma järjestyksenvalvoja (Noja).

Kiusaaminen ei ole koskaan sinun syyksi. Ei ole olemassa sellaista syytä, mikä oikeuttaisi kiusaamisen.

VIISI VINKKIÄ VERKKOKIUSATULLE:

- 1. Lopeta!**
Pyydä kiusaajaa lopettamaan. Kerro, että hänen lähettämänsä viestit tuntuvat sinusta pahalta ja ovat väärin.
- 2. Ignooraa!**
Älä vastaa kiusaajan viesteihin, jos hän jatkaa käytöstään pyyntösi jälkeen. Viesteihin vastaaminen vain pahentaa tilannetta, sillä kiusaaja hakee juuri pelästyneitä tai suuttuneita reaktioita kiusatulta. Jos kiusattu ei reagoi mitenkään, on mahdollista, että kiusaaja turhautuu ja lopettaa ärsyttämisen.
- 3. Tallenna!**
Myös ikävät ja loukkaavat viestit kannattaa jättää talteen todistusaineistoksi. Laita ylös myös mahdolliset nimimerkit, sähköpostiosoitteet yms. tieto, josta voi olla myöhemmin hyötyä kiusaamisen selvittelyssä.
- 4. Estä ja ilmianna!**
Useimmissa sovelluksissa voit blockata kiusaajan viestit ja ilmiantaa/reportata kiusaajan sivuston ylläpidolle.
- 5. Kerro!**
Luotettavalle aikuiselle on tärkeää kertoa kohtaamastaan, ettei paha mieli jää vaivaamaan. Aikuiset auttavat kiusaamisen selvittelyssä.

VIISI VAROITUSTA VERKKOKIUSAAJALLE:

1. **Jätät aina jäljen kiusaamisesta.** Todistusaineistoa on helppo kerätä sinua vastaan.
2. **Aina kun kohtelet muita huonosti, haavoitat myös itseäsi.** Kiusaaja kärsii yhtä paljon pahasta mielestä kuin uhrikin.
3. **Verkko ei unohda koskaan tekojasi.** Aiempi käytöksesi voi estää koulun, työpaikan tai kaveruuden myöhemmin.
4. **Kiusaaja on velvollinen korvaamaan kiusaamisesta aiheutuneet vahingot.** Lain mukaan kiusaaja syyllistyy rikokseen (mm. kunnianloukkaus, kotirauhan häirintä).
5. **Pyydä apua!** Kiusaajaksi voi päätyä, vaikka sitä ei haluaisi. Luotettava aikuinen tietää miten tilanteen voi ratkaista.

Nuori, joka huomaa kiusaamista:

- Kiusaaminen on esimerkiksi toisen fyysistä tai sanallista vahingoittamista, ilkeitä puheita selän takana tai ryhmästä pois sulkemista. Kiusaamista voi tapahtua niin kasvotusten kuin sosiaalisessa mediassakin.
- Älä lähde mukaan kiusaamiseen
- Pyydä kiusaajaa lopettamaan (jos pystyt ja tilanne on sinulle turvallinen)
- Kerro aikuiselle (vanhempi, huoltaja, opettaja, harrastusohjaaja, Noja, muu)

Aikuinen, joka huomaa kiusaamista:

- **Pidä silmäsi auki.** Kiusaaminen on esimerkiksi toisen fyysistä tai sanallista vahingoittamista, ilkeitä puheita selän takana tai ryhmästä pois sulkemista. Pidä näitä silmällä. Kiusaamista voi tapahtua niin kasvotusten kuin sosiaalisessa mediassakin.
- **Puutu itse tai pyydä joku avuksi.** Pysäytä tilanne nostamalla kiusaaminen esille ja puolustamalla kiusattua. Voit myös ottaa yhteyttä tilasta tai tapahtumasta vastuussa olevaan tahoon ja pyydä heitä puuttumaan tilanteeseen.
- **Kysy nuoren kokemuksesta.** Keskustele mahdollisuuksien mukaan kiusaamisen kohteeksi joutuneen nuoren kanssa ja kysy hänen kokemuksensa tilanteessa. Miettikää yhdessä, miten voisit auttaa.
- **Osoita välittäväsi.** Puutu ja ota asia puheeksi mieluummin turhaan. Nuorelle on tärkeää huomata, että aikuiset välittävät. Aina voi ja kannattaa kysyä. Kiitä nuorta, joka kertoo kiusaamisesta juuri sinulle. Älä kyseenalaista, vähättele tai syyllistä.

#STOPkiusaamiselle
STOPkiusaamiselle.fi